

EEN DAG IN HET SPOOR VAN **SIDI LARBI CHERKAOUI**, ARTISTIEK LEIDER VAN BALLET VLAANDEREN

‘Ja, ik kan het aan. Laat me

Ja

Sinds 1 september is Sidi Larbi Cherkaoui officieel de nieuwe artistieke leider van Ballet Vlaanderen. We liepen een dag mee met ‘de man met drie levens’. ‘Ik heb geleerd om los te laten. Dat moet, anders word je zelf je grootste vijand.’ **CHARLOTTE DE SOMVIELE**

Cherkaoui mag dan de wereld rondreizen, de Antwerpse Seefhoek is zijn echte thuis. ‘s Ochtends ontmoeten we hem in zijn huis, de groene thee staat klaar, ‘opgegoten op tachtig graden, anders wordt hij te bitter.’

■ 8.15 uur

De publieksliefeling van de hedendaagse dans woont op enkele meters van de Offerandestraat, waar Poolse groenteteboeren zich verdringen naast Arabische bruidswinkels en Belgisch meubeldesign. ‘Op zaterdag zie je de hele wereld in één wijk.’

Opera Vlaanderen, ‘t Eilandje – de uitvalsbasis van het Ballet – en De Singel, waar zijn hedendaagse dansgezelschap Eastman huist, liggen op een boogscheut van elkaar. Cherkaoui kan te voet naar zijn eerste vergadering, een kennismaking met het nieuwe productiehoofd dat de voorstellingen van Opera en Ballet Vlaanderen vanaf 2017 zal coördineren.

De frisse wind – of filosofie – die Cherkaoui door het huis wil laten waaien, is er een van openheid, samenwerking en vertrouwen. Zijn aanpak is even empathisch als kordaat. ‘We kunnen dit beschouwen als *ons* huis, of als *een* huis waarin ook andere mensen en dansstructuren een plek vinden’, vertelt Cherkaoui. Hij heeft van voormalig ‘principal danseres’ Geneviève Van Quackebecke de vraag gekregen of ze met haar dansstudio Arabesque af en toe kan repeteren in ‘t Eilandje. Een grote groep kids, niet iedereen

ziet hen graag komen, maar dat is buiten Larbi-gerekend. ‘t Eilandje heeft een geweldige infrastructuur waarmee we iets kunnen teruggeven aan de gemeenschap. Onze flexibiliteit mag niet alleen in theorie bestaan. Als het praktisch kan, wil ik dat het gebeurt.’ Natuurlijk levert dat spanningen op. Bij elke grote instelling bots je onvermijdelijk op tradities en angst voor verandering. Zeker als je bijvoorbeeld een moderne visie op kostuumontwerp meebrengt die nog maar weinig te maken heeft met klassieke tutu’s. ‘Al 39 jaar ben ik een controlefreak, en toch heb ik geleerd om los te laten. Dat moet, anders word je je grootste vijand. We moeten expertises durven delen, een ander perspectief toelaten. Dat houdt in dat we dingen uit handen moeten geven.’ Larbi vat zijn visie samen als ‘homeopathisch’: langzaam de mentaliteit van het huis veranderen tot alle puntjes met elkaar verbonden zijn en de medewerkers op elk niveau creatief mee denken over datgene waar ze samen zo gepassioneerd door zijn: dans.

Het nieuwe productiehoofd ziet het zitten. Ze willen allebei de artistieke en de technische ploeg nauwer op elkaar afstemmen.

■ 11.30 uur

Na een vergadering met Aviel Cahn, artistiek directeur van Opera Vlaanderen, is het tijd voor dans. De repetities voor *Van Manen/Cherkaoui*, een vierdelige balletavond, zitten in de eindspurt. Volgende week volgt de première in Gent.

‘Voor het eerst kan in Antwerpen een brug geslagen worden tussen de klassieke en de hedendaagse scène, maar mensen laten zich liever afleiden door de vraag of ik het aankan’

SIDI LARBI CHERKAOUI

‘Larbi is eerlijk in wie hij is en waar hij vandaan komt. Hij leert ons zo om ons eigen verhaal uit te drukken in de dans. Of dat nu klassiek is of hedendaags, maakt me niet uit’

SOFIA MENTEGUIAGA

Prima ballerina

De deal rond zijn artistieke leiderschap was pas in februari rond en de seizoenoprogrammering werd dus grotendeels uitgetekend door voorganger Assis Carreiro, maar Cherkaoui besloot om toch al uit te pakken met een eigen creatie: *Fall*, een ballet voor 29 dansers op muziek van Arvo Pärt. De structuur hebben de dansers onder de knie, nu komt het aan op detailwerk en timing. Dat betekent: tellen, tellen en nog eens tellen. In kleine groepjes werkt Cherkaoui met zijn repetitiemeester Jason Kittelberger aan dezelfde frasés. De choreograaf kijkt aandachtig en verfijnt met spaarzame gebaren en woorden de kwaliteit. ‘Beweeg als een kompas’, zegt hij tegen de Argentijnse *principal* Sofia Menteguiaga, die door een mannelijke danser met één hand in de lucht wordt getild. De beweging krijgt meteen betekenis.

In de studio is Cherkaoui zacht én gefocust. Hij geeft de dansers alle vrijheid om creatieve oplossingen te vinden om de complexe trio’s naar hun hand te zetten. ‘Een beweging an sich bestaat niet’, vertelt hij. ‘Ze wordt gemaakt door de dansers. In die zin vergt ballet erg veel inlevingsvermogen. Je moet elkaar naadloos aanvoelen.’

Het valt op hoeveel tijd gaat naar analyseren en discussiëren. Alsof de dansers samen een ingenieuze legodoos in elkaar aan het zetten zijn en het bouwwerk van alle kanten willen bekijken zodat het niet instort. Pas als je balletdansers van zo dichtbij ziet, voel je wat een enorme lichaamscoördinatie dit ambacht vraagt. Deze mensen denken met hun lichaam. En ze leren samen: de dansers vergelijken hun ervaringen om een beweging te doorgronden. Waar plaats je je gewicht? Hoe moet die voet neerkomen op de grond zonder dat het pijn doet?

Een nieuwe choreograaf betekent ook nieuwe gezichten op de vloer. Voor *Fall* nodigde Cherkaoui onder meer Eastman-danser Kazutomi Kozuki en Matt Foley van het Göteborg Ballet uit. ‘Ik vond het belangrijk om dansers te confronteren met een andere, hedendaagse achtergrond, om mensen mee

te nemen met wie ik een geschiedenis heb en die mijn manier van werken kennen. Eerst voelde ik angst voor het onbekende bij het gezelschap – er komen hier niet vaak externen binnen. Maar ze zijn er vanaf. De compagnie weet dat ik vooral wil verderbouwen op haar expertise. Ik wil dat de praktijk toegankelijker wordt en andere invloeden doorlaat, zonder dat ze haar eigenheid verliest. Het Ballet zat de laatste jaren in een negatieve spiraal. Dat heeft het vertrouwen van de dansers aangetast. Ik moet dat weer opbouwen.’ Menteguiaga beaamt. ‘Larbi is eerlijk in wie hij is en waar hij vandaan komt. Hij leert ons zo om ons eigen verhaal uit te drukken in de dans. Of dat nu klassiek is of hedendaags, maakt me niet uit.’

■ 15 uur

Na een korte lunchbreak wordt de repetitie verdergezet. 29 dansers in een ruimte, het is bedrijvigheid alom. Terwijl de ene opwarmt, vergelijken anderen de gaten in hun pointes. Nog anderen blijven maar oefenen op de ‘techniek van de erotiek’ achter die ene *pas de deux*. Toch weet iedereen wat te doen in deze broeierige chaos. Er zijn amper woorden nodig. ‘Je ziet het niet van buitenaf, maar het ballet is een geoliede machine’, aldus Cherkaoui. ‘Alles staat in het teken van de dansers. Het team eromheen moet zorgen dat ze in optimale conditie zijn om het beste van zichzelf te geven.’

Naast Larbi en Kittelberger volgen ook Carlos Prado en Olivier Patey, de twee vaste balletmeesters van het gezelschap, met argusogen elke beweging. Zij zijn zowel vertrouwenspersoon als kritische mentor en kennen de dansers door en door. Bij het kleinste foutje slaken ze een zucht. Ach, perfectie! Larbi: ‘We komen er wel, maar het is een lange file waar we door moeten.’

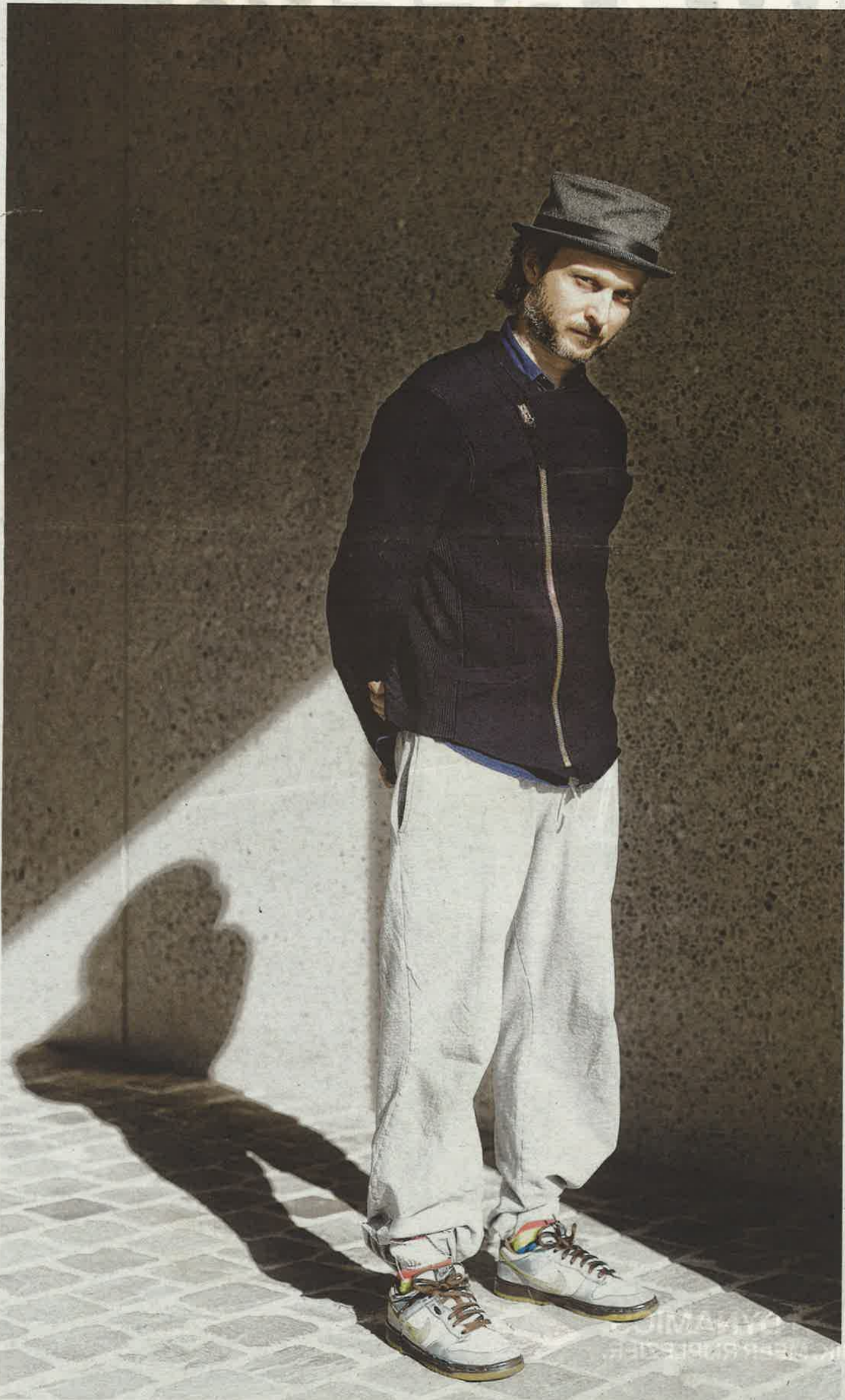
En dan is er nog de voorstellingsleider die elke wijziging in de choreografie bijhoudt en de cues voor de muziek noteert. Twee repetitors zorgen ten slotte dat het gepaste muziekfragment klaarstaat.

De repetities voor ‘Van Manen/Cherkaoui’. © Frederik Buyckx

gewoon mijn ding doen'

Sidi Larbi: 'Al 39 jaar ben ik een controlefreak, en toch heb ik geleerd om los te laten.' © Frederik Buyckx

Ondertussen leidt Cherkaoui de pianist en de violist die de muziek live zullen verzorgen door de partituur van Pärt. Er bestaan zoveel verschillende registraties van Pärt dat ze precies moeten weten wat het tempo van de dans is, voor ze ermee aan de slag gaan. Als de meeslepende noten van *Fratres* weerklinken en Aki Saito en danspartner James Waddell de vloer betreden om hun deel te oefenen, wordt het muisstil.

■ 18 uur

Na de repetitie zit Cherkaoui nog even samen met de balletmeesters en adjunct-artistiek directeur Tamas Moricz, een danspedagoog die de dagelijkse werking opvolgt. Ze evalueren de individuele ontwikkelingen van de dansers. Er wordt gewikt en gewogen. Waarop moet nog in detail gewerkt worden? Wie danst in welke cast? Wie is de doublure als iemand uitvalt met een blessure?

Met 48 dansers is het puzzelen met repetitieschema's. De compagnie wil zo goed mogelijk voorbereid zijn op de komst van Hans Van Manen, de Nederlandse topchoreograaf van wie het Ballet volgende week *Solo* en *Four Schumann pieces* zal uitvoeren. Het is Van Manen die beslist wie zijn choreografie mag dansen.

***

Cherkaoui runt naast het Ballet ook zijn gezelschap Eastman en hij maakt gastchoreografieën voor Hollywood. Hoe houdt hij dat vol? Cherkaoui is de vraag beu. 'Voor het eerst kan in Antwerpen een brug geslagen worden tussen de klassieke en hedendaagse scène, maar mensen laten zich liever afleiden door de vraag of ik het aankan. Ik zit al vijftien jaar in het vak. Dus ja, ik kan het aan. Laat me mijn ding doen. Ik doe het omdat ik er plezier uit put en omdat ik geloof in een nieuwe toekomst voor het Ballet. Het is een kwestie van goed managen en delegeren waar het moet. Ik ben ook niet alleen. *Fall* ben ik al sinds mei aan het voorbereiden met een select groepje, zodat we ter plekke op de technische moeilijkheden kunnen anticiperen. Mijn tijd is beperkt, maar teamwork is de sleutel.' Een fusie tussen Eastman en het Ballet is niet aan de orde, al draait de geruchtenmolen. 'Het Ballet biedt andere mogelijkheden: hier kan ik met pointes aan de slag en kan ik andere soorten choreografen engageren. Met Eastman kan ik interdisciplinair en intercontinentaal werken. Een kruisbestuiving tussen die twee is vanzelfsprekend, maar moeten ze elkaar daarom opheffen? We hebben die diversiteit nodig.'

'Van Manen/Cherkaoui'
22-25/10: Opera Gent
30/10-10/11: Opera Antwerpen